

Nekdaj so kmetje po tej okolici pridelovali veliko prediva, veliko so ga pa še kupovali od drugod, iz Dolenskega in Koroškega, da so imeli kaj dela pozimi. Sedaj pa, ker je platnarstvo opešalo, tudi lanú ne sejejo več toliko, še celó za domače potrebe ne dosti, ker pravijo, da jim drugi pridelki, posebno krompir, več vržejo, ker jih lahko prodajo v bližnja mesta in po železnici v Trst. Res ima že po svoji naravi krompir rad gorko suho zemljo, kakoršna je v oni okolici bliže Save, ker tam tudi lan ne stori kaj prida. Toda bolj močna ilovnata in vlažna zemlja v obližji hribov in ob Savi se lanu posebno prilega in tam bi ga ne smeli opuščati. Če prav zdaj ne napravljajo platna, kakor nekdanj, vendar se tudi surovo predivo dandanes lahko in dobro prodá, če je lepo in trdno. Pa kakor povsod, tako tudi tukaj težijo kmetovalci, da je domač lan slab in se ne spleča ga pridelovati, ker delavci preveč stanejo in gospodarju nazadnje malo dobička ostane. Mnogi sejejo tukaj koroško seme, ki ga dobijo iz okolice nad Feldkirchen-om in ga hvalijo, da je boljše, kot naše domače. Nekateri so tudi začeli sejati rusko seme, ki jim dobro stori, samo drago se jim zdi.

Da bi izdelovanje prediva po novem in boljšem načinu ne samo pokazal, ampak da bi se tega tudi privadili, smo ob določenem dnevu pripeljali potrebno orodje, katero sem s seboj imel, do terilnice, kjer so delavci in delavke ravno izdelovali predivo. Sprva so vsi nekoliko začudeno ogledovali orodje in komaj sem napravil delavke, da so poskusile. Pa kakor hitro so vidile, da se na novem orodju lažje dela in boljše blago napravi, so se koj vse poprijele novega izdelovanja in nazadnje sem moral še orodje tam pustiti, da so izdelale vse blago, kar so ga imele še za to leto. Se ve, da sprva jim ni šlo tako po vrsti, ker niso bile še vajene, pa dopadlo jim je koj tako, da so popolnoma odobrile novo napravo. Opomniti moram, da tudi tukaj ni dopadlo otrepanje na Belgijskem stolu, marveč smo lan samo na terilnici strli in potem so ga z navadnimi trlicami otrepale, kar jim je prav dobro od rok šlo in so napravile blizo tako blago, kot se more napraviti na Belgijskem stolu. Od tega izdelovanja bom skusil o svojem času več govoriti. Sicer pa morem reči, da so terice v tej okolici prediva tako vajene, in imajo spretost v svojem poslu, da malokje tako.

Iz tega se vidi, da se naši kmetje radi poprimejo vsake dobre reči, če vidijo, da je res dobra; samo treba je, da se jim stvar dopové in delo pokaže, tako dolgo, da se prepričajo in poskusijo sami. V vseh rečeh se dá pri nas napredovati, samo treba je prav delati in stvar od prave strani prijeti.

Ker sem tudi tukaj se nekoliko ogledal po okolici v posamesnih vaséh, naj mi bo dovoljeno, da ob kratkem spregovorim o razmerah tukajšnjega in sploh Gorenskega kmetijstva v obče.

Če človek potuje po naših poljanah in višavah gori okoli Kranja, Kamnika, Loke, Radoljice, opazil bo sicer, da nekdanj jako živa obrtnija v teh krajih pojema od leta do leta, kar je žalostno znamenje, da so se časi spremenili, ali pa mi ne ž njimi! Toda na drugi strani pa se kaže veselo znamenje, da kmetijstvo v obče napreduje, če tudi počasi, vendar se od leta do leta boljša. Očiten napredek v živinoreji po neprecenljivi državni podpori, za katero se sl. naša družba kmetijska veliko prizadeva, — precej razširjena sadjereja, za katero so si posebno nekateri rodoljubi veliko prizadevali in si še prizadevajo, — dalje, rasteča omika med ljudstvom (izvzemši nekatere tamne strani med mladino), ki jo pomagajo širiti šole in društva, posebno Mohorjevo, ki je po Gorenskem zeló razširjeno, vsa ta in enaka znamenja kažejo, da je kmetijstvo

tukaj v mnogo boljšem stanu, kot na Dolenskem. K večjemu blagostanu med kmetijstvom pa tudi veliko pripomore to, da je zemlja tukaj bolj primerno razdeljena. Kmetijska zemljišča so nekoliko večja, živinoreja je bolj razširjena. Tudi pridelki se tukaj lažje in boljše prodadó zavoljo bližine mest in takih obrtnij, kjer se jih mnogo potrebuje, zraven pa še železnica. O kaki posebno veliki stopnji napredka pa tudi tukaj ne moremo govoriti, ker do izglednega umnega kmetijstva, kakor bi moralo biti in bi lahko bilo, je še daleč. Vendar pa smemo upati, da bodo naši Gorenci še daleč prišli, ker imajo jako ugodne razmere na vse strani. Zato je pa treba, da neutrudeno delajo in si prizadevajo naprej.

Kar okolico Loško posebej zadene, so glavni pridelki in dohodki tukajšnjih kmetovalcev: živinoreja, nekaj žita, kolikor ga morejo odprodati, krompir, deteljno seme in nekaj lanenega semena, in pa sadjereja. Sploh se tukaj vse precej lahko prodá v Kranj in v Ljubljano, posebno odkar je železnica. Sadjereja je po nekaterih vaséh posebno razširjena in mnogi skupijo lepe denarje, posebno za jabelka, ki gredó v Trst in dalje čez morje. Žalibog, da lani ni bilo cempera sadja, ker je mraz spomladi vse pokončal. Po nekaterih vaséh se vidijo skoro pri vsaki hiši lepe drevesnice. Posebno ima lepih mladih dreves na izbiro gospodar Porenta v Pevnem. Tudi čebeloreja je precej razširjena in posebno o ajdi, kedar je letina ugodna, donaša precej dobička.

Gospodarske novice.

* *Novo sredstvo zoper gobe, ki rastejo po lesu v hišah*, se je zvedelo po smrti mizarja Schwarze-a, ki je bil iz Dunaja domá, pa je v Londonu kot sila bogat mož umrl, ki je milijone zapustil. On pred smrtjo ni nikomur skrivnostnega sredstva razodel; vse je pa rado le od njega lesovje kupovalo zato, ker je porok bil, da se 10 let gobe ne primejo njegovega lesa. Skrivnostno njegovo sredstvo zoper pobišne gobe bilo je pa to: En del olja sladke skorje (kasijske), en del lesnega katrana (Holztheer) in pa en del navadne ribje masti (thran); s to zmesjo se trikrat namaže druga stran dilj ali desek itd., predno se porabijo v svoj namen. Po zaznamkih, katere so po smrti Schwarzevi našli, se sme misliti, da posebno olje sladke skorje je tisto sredstvo, katero popolnoma pokončá trdovratno hišno gobo, pa tudi les tako predrugači, da v njem pobišju in zdravju ljudi škodljivo gobno seme zatara.

Podučne stvari.

Domovina naših poljskih rastlin.

Skor no eno žito in skor noben drug poljski pridelok ni izprva pri nas domá bil. Vse smo dobili iz drugih daljnih krajev svetá.

To naj bi, memogredé rečeno, vsi tisti pomislili, ki se dandanes upirajo vpeljavi kakega novega sadeža z besedami: „to ne bo storilo pri nas“.

Rekli smo zgoraj, da vse naše poljske pridelke smo dobili iz tujih krajev svetá, temu moramo pa zdaj dodati to, da vsak sad, prinešen iz tujega kraja, se nekoliko izvrže po zemlji, podnebji in drugih vremenskih razmerah bolj ali manj. Tako se je tudi zgodilo z vsemi poljskimi rastlinami, katerih prvotno domovino bomo tukaj na kratko opisali.